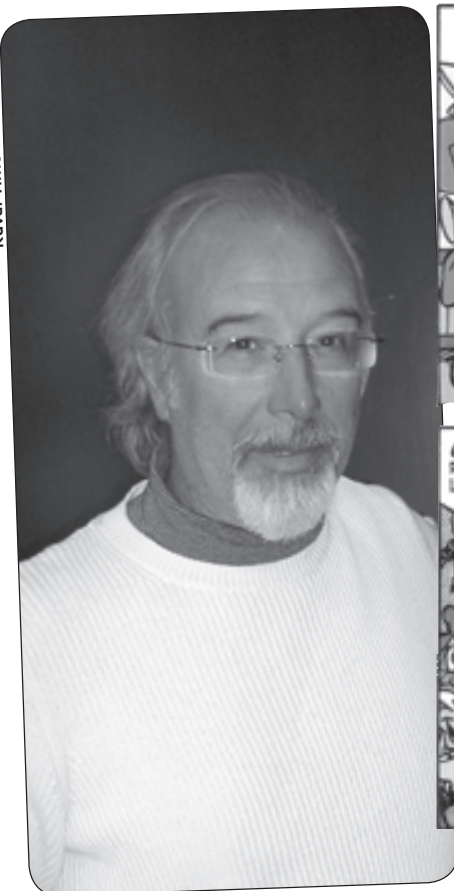

Ankkataiteilijat kylässä

Kuva: Timo Ronkainen

Timo Ronkainen

Vuosikymmenien ajan Disney-sarjakuvien tekijöitä pidettiin anonyymiteetin verhon taakse piilotettuina. Vielä reilut kymmenen vuotta sitten oli tavatonta että joku piirtäjä nostettaisiin esille, tai kiertäisi maailmalla signeeraamassa kirjoihin koottuja sarjojaan. Amerikkalaiset Carl Barks ja Don Rosa olivat kauan ainoat suuremmalle yleisölle tutut piirtäjät. Nytemmin on tullut tavaksi tuoda Suomeenkin vuosittain joku eurooppalainen ankkantekijä tuotantoaan esittelemään ja kirjamyyntiä edistämään.

Italialainen Giorgio Cavazzano vieraili Suomessa jo toista kertaa. Aiemmin hän oli vuonna 2004 promoitoimassa pitkää ankat fantasiamaailmaan vievää Dragonlords -kirjaa sen käsikirjoittajan Byron Ericksonin kanssa. Nyt Cavazzano saatiin 26.10. Helsingin Kirjamesuille esittelemään Ankkantekijät -kirjasarjan kahdeksatta osaa, Menetetyn muistin salaisuus, johon on koottu venetsialaistaiteilijan sarjoja.

Tavattoman tuottelias Cavazzano (s. 1947) on ollut vuosikymmenien ajan Aku Ankan Taskukirjan ja Roope-setä -lehden

Cavazzanon vanhanaikaiseen Gottfredson-tyyliin tekemä La Strada.

kantavia voimia. Sarjakuvauralle Cavazzanon johdatti Disney-sarjoja piirtävän serkkunsa Luciano Capitanion apulaisena toimiminen jo kahdentoista vuoden iässä. Onnekkaan sattuman kautta hän pääsi ehkä arvostetuimman italialaisen Disney-piirtäjän, Romano Scarpan apulaiseksi 14-vuotiaana vuonna 1961.

Italialaisilla on ollut jo 1950-luvun alusta lähtien vahva ja omaleimainen Disney-sarjojen tuotanto. Suomessa saapasmaan ykkösehden Topolinon tarinat tunnetaan parhaiten Aku Ankan taskukirjoista. Nykyään Cavazzano on Topolinon ykköspiirtäjiä, ja antanut vaikutteita uuden polven Disney-kaartille.

Monipuolisesta tuotannosta kertovat tunnettujen elokuvaklassikkojen pohjalta tehdyt sarjakuvamukaelmat. Tyylikkäästi mustavalkoisena tussilaveerausena tehdyssä Michael Curtizin Casablancan versioinnissa Mikki ja Minni nähdään Bogartin ja Bergmanin rooleissa. Toisen maailmansodan Marokkoon sijoittuva tarina ilmestyi suomeksi Aku Ankan teematarinassa Valkokankaan sankarit.

Cavazzano kertoi myös toisesta, vielä suomentamattomasta elokuvasovituksesta, Federico Fellinin La Stradasta.

– Ehdotus tuli Felliniltä itseltään, hän oli pitänyt Casablanca-versiostani ja

halusi, että joku hänenkin elokuvistaan käännetään Disney-sarjaksi, Cavazzano kertoi.

– Oli todella huimaavaa saada sellaiselta suurelta maestrolta puhelinsoitto!

Cavazzanon tekemä La Strada on Fellinin vaimon Giulietta Masinan ehdotuksesta piirretty vanhahtavaan 30-luvun Mikki-sarjakuvista tuttuun tyyliin. Masinan alun perin esittämänä Gelsominana toimii Minni. Kahleita katkovan brutaalin voimamiehen, Zampanon hahmossa huseeraa Musta Pekka. Elokuvan hurjimpia kohtauksia oli sarjakuvaa varten miedonnettava.

– Il Matto -akrobaattia, jota Mikki esittää, ei tietenkään voinut tappaa. Muutenhan minulta olisivat loppuneet työt, naureskeli Cavazzano.

Onko konsteja, joilla piirtäjä pääsee kulloinkin työn alla olevan sarjan kanssa oikeaan vireeseen, tunnelmaan?

– La Stradaa tehdessä kuuntelin Nino Rotan säveltämää elokuvan alkuperäismusiikkia. Viimeisin isompi työ, oli Roopen 60-vuotisjuhlaa varten tekemäni tarina, joka ilmestyy Topolinossa joulukuussa, kertoi Cavazzano. Jouluisen tarinan tekemisessä oli ongelmana se että sitä oli tehtävä keskellä elokuun hellettä.

– Kasasin työpöytäni täyteen kirjoja,

Rosalla oli mukana nyt ensi kertaa Ann-vaimo.

joissa oli mahdollisimman paljon talvisia kuvia, ja käänsin ilmastoinnin täysille päästäkseni oikeaan ja viileään tunnelmaan.

Cavazzano vieraili Suomessa Sanoma Magazinesin kutsumana ja kustantamana. Disney-kirjojen kansainväliseen kustannuspolitiikkaan tuskastunut Don Rosa puolestaan kävi meillä kustantajan piletillä viimeksi kuutisen vuotta sitten. Rosa kyllästyi siihen, ettei hän saanut nimensä käytöstä kovakantisten uudelleenjulkaisukirjojen yhteydessä minkäänlaista korvausta. Vaikka kirjat ovat kaikkialla Euroopassa menneet aina kuin kuumille kiville, ei suosiolla ole ollut mitään vaikutusta palkkaan, koska kyseessä ovat Disneyn omistamat hahmot. Egmont maksaa artistille tarinasta kertamaksun ja sen jälkeen saavat muut Disneyn lisenssin omaavat kustantajat käyttää sarjoja vapaasti. Nimensä hyväksikäyttöön kyllästynyt Rosa ryhtyi 2002 lakkoon vaatien jättikustantamo Egmontia muuttamaan vanhentunutta julkaisupolitiikkaansa. Rojalitit ovat arkipäivää jo DC:n tai Marvelin tapaisten sarjakuvajättienkin kustannusmaailmassa.

Lopulta Rosa pääsi sovintoon Egmontin kanssa. Sopimus kattaa kaikki parikymmentä Egmontin Disneyn sarjakuvia kustantavaa haaraa ympäri maailmaa. Egmontilta tippuu nimellinen vuosittainen korvaus nimenkäyttöoikeudesta, joka ei ole mitenkään sidoksissa myyntitulokuihin. Suomalaisyhtiöltä Rosa ei sanojensa mukaan saa kirjoistaan samanlaista erilliskorvausta, eikä siksi ole vierailut Suomessa vuoden 2001 jälkeen.

Muuten hän on pysynyt melko kiireisenä ja esiintynyt sarjakuvatapahtumissa yhtä lailla Euroopassa kuin USA:ssakin.

väksyin omin päin kutsun vierailu Vesa Keskinen kaupassa.

Tällä kertaa Rosan toikin Suomeen tämä omalaatuisista businesstempauksistaan tunnetuksi tullut Tuurin kyläkauppias, miljonääri ja Roope-fani Vesa Keskinen. Vielä kahdesti samana vuonna.

Ensiksi Rosa signeerasi kirjojaan Keskinen kauppakompleksissa syyskuun puolivälissä ja sitten uudemman kerran vielä marraskuussa Keskinen järjestämällä kiertueella, joka tehtiin myymäläksi transmorfoituvalla bussilla. Kiertue ylsi Helsingistä Raision ja Hämeenlinnan kautta Tampereelle. Koskaan aiemmin ei moista olekaan Suomessa järjestetty.

– Tästä kahden viikon kiertueesta olin hyvin innostunut, kertoi taiteilija Raisiossa.

– Ensinnäkin minulla olisi ensi kertaa mahdollisuus kiertää kunnolla Suomea ja tavata ankkafaneja. Ikävä kyllä kiertuebusin saaminen suunnitellun kahden viikon ajaksi lopulta kuitenkin epäonnistui ja Pohjois-Suomi jäi nyt kiertämättä.

Takaisku ei tuntunut harmittavan Rosaa liikaa, vaikka Kiitospäivä ja Ohiossa pidettävä MidCon, jossa Don oli käynyt 20 vuoden ajan, jäi nyt väliin.

– Nyt minulla oli mahdollisuus nähdä kuinka paljon voisin ansaita. Lopultakin tienaisin rahaa itselleni enkä kustantamoille, kuten normaalisti näissä tapauksissa on ollut. Tämä on eräänlainen kokeilu, jotta näkisin paljonko voisin tienata, silkkaa uteliaisuutta, koska en kuitenkaan erityisemmin tarvitse enää rahaa.

Tällä kiertueella Rosalle maksettiin myytyjen kirjojen mukaan. Disneyn sarjakuvia piirtäessään Don ei koskaan tehnyt isoa tiliä. Kun hän taannoin myi

osan laajasta vanhojen sarjakuvalehtien kokoelmastaan pois, hän ansaitsi enemmän kuudessa viikossa kuin kuudessa vuodessa sarjakuvia piirtämällä. Sarjakuvaoriginaalien myyminen on ollut myös melko tuottoisaa.

– Tajusin ettei minun enää ole pakko työskennellä elääkseni. Disneyn julkaisupolitiikka on tehnyt työnteosta niin epämiellyttävää, ettei se edes ole kovin houkuttelevaa. Tajusin että olin aiemmin tehnyt sitä puhtaasti siitä ilosta, että rakastin työtäni ja sitä että sain tehdä sitä ihmisille jotka pitävät samanlaisista sarjakuvista kuin minäkin.

Faneja kutkuttavin kysymys koskee uusia tarinoita. Don Rosa ei ole tehnyt kahteen vuoteen uutta sarjaa. Onko sellaista tulossa?

– En usko. Aivan tällä hetkellä ei siltä näytä. Ellen todella innostu. He [kustantajat] eivät ole kiinnostuneita pitkistä tarinoista. He haluavat vain lyhyitä juttuja, jotta voivat laittaa nimeni kanteen. Ei kustannusporukkaa kiinnostavat hyvät tarinat tai eppiset jutut, he vain haluavat myydä sarjakuvia. Jatkoisin puurtamista kaksi vuosikymmentä, koska tunsin sen velvollisuudekseni, kaiken sen faneilta, etenkin Euroopasta, saamani huomion vuoksi. Keskityin kokonaan siihen ja siitä tuli koko elämäni. Istuin kaiket päivät työpöytäni ääressä, siinä kaikki. Välillä vastailin sähköposteihin. Kaikki aikani meni tähän. Nyt kun minulla on mahdollisuus hieman rentoutua ja nauttia elämästä, haluan tehdä sen. Elämässä on niin paljon muutakin. En tosiaankaan voi silti sanoa olevani vielä eläkkeellä. Ehkä palaan vielä ankkujen pariin.

Jos Don Rosa jäi tällä kiertueella tapamatta, keväällä hän on tietävästi tulossa uudelleen ja olisi tällä kertaa tavattavissa Stockmann-ketjun tavarataloissa. Lisäksi Vesa Keskinen on kaavaillut uutta kiertuetta kesällä.

Mainittakoon vielä, että Disney-taiturit saattavat olla toisilleen sukua. Rosan vieraillessa Luccan sarjakuvafestivaaleilla herrat tapasivat toisensa. Kävi ilmi että Rosan suku on kotoisin Venetsiasta, siis Cavazzanon kotikaupungista ja Giorgion isoäidin sukunimi oli Rosa.